

ארבע מסורה

שיחת חברים היכרות ראשונית עם ארבעת היסודות

של התנגדות. אז ביתר עומק, ההגדרה של גאווה היא שאדם מתגאה על ידי שהוא מעמיד את עצמו בניגוד לסביבה שלו. יש נקודה של התנגדות כאן - כאילו יש תחרות בינו לבין הסובבים אותו, מי יותר חשוב, ואם הוא מרגיש שהוא "מנצח", זה גורם לו להתגאות.

יעקב: מעניין... האמת היא שיש משהו שאף פעם לא הצלחתי להבין בנוגע לכל הנושא של גאווה, ואולי עכשיו ענית על השאלה במידת מה, אבל אשאל אותה בכל אופן - זה הקושי למצוא את האיזון המדוייק בין גאווה והערכה עצמית נמוכה. זה ידוע שהרבה משגיחים היום מייעצים בחורים לא לעבוד על מידת הגאווה, כי הם מוצאים שכשכחור עובד על גאווה, לעתים קרובות זה מוביל אותו לא להאמין בעצמו, וזה גורם לו להרגיש חוסר סיפוק וחיבור ללימוד שלו ולכל העבודות ד' שלו. אבל אף פעם לא הבנתי - איך זה אמור לעבוד? ברור שיש דרך לעבוד על גאווה כלי כל הבעיות האלו...

צבי: הבנתי את השאלה. בוא ניקח את זה צעד צעד - נתחיל בהבחנה בין גאווה, ענווה, והערכה עצמית נמוכה. גאווה - כבר הגדרנו - זה להרגיש חשוב על ידי העמדת עצמך בניגוד לאחרים והדגשת הנקודות החזקות שיש לך עליהם. והאמת היא שהערכה עצמית נמוכה נובעת לעתים קרובות מאותו שורש כמו גאווה - ההשוואה בינך ובין אחרים. אם ההערכה העצמית של אדם מבוססת על השוואה בינו לבין אחרים, אז אם הוא ירגיש שאחרים הם יותר טובים, יותר מוכשרים, או יותר מוצלחים ממנו, הוא יגיע בסוף להערכה עצמית נמוכה. בנוסף, ככל שאדם מזדהה עם הגוף שלו, שהוא שורש יסוד העפר שבו, הוא ירגיש יותר שפל באופן טבעי.

יעקב: כשנגיע ליסוד העפר, תצטרך להעלות את הנקודה הזאת שוב...

שנאה ומחלוקת, ואילו הקטגוריות המשניות של גאווה הן רדיפת הכבוד ובקשת השררה.

יעקב: רגע... זה הרבה חומר לעכל בבת אחת...

צבי: לאט לאט... העיקר שרציתי להדגיש היה רק שנבין את שתי הקבוצות העיקריות של יסוד האש, שהן גאווה וכעס. הקבוצות המשניות מבהירות קצת יותר את מהות הקבוצות העיקריות, ולכן הזכרתי אותן, אבל הן לא קריטיות ללימוד בעל פה כעת. העיקר הוא שיש לנו שתי מידות עיקריות כאן, גאווה וכעס, ואנחנו צריכים להבין מה משותף ביניהן ומה שונה ביניהן.

יעקב: במילים אחרות, אתה מתכווין לשאול - אם גאווה וכעס הן שתי מידות נפרדות, אז למה שתיהן נכללות בכלל אחד של יסוד האש?

צבי: כן. זה צד אחד של השאלה. אבל יש גם את הצד השני - אחרי שכבר הבנו למה שתיהן נכללות ביסוד האש, אנחנו נרצה גם להבין את מהות ההבדל ביניהן, מה גורם להן להיות שתי קבוצות נפרדות. אבל בוא נתחיל עם החלק הראשון של השאלה, שאתה שאלת - למה שתי מידות נפרדות אלו של גאווה וכעס מסווגות ביחד כמידות של יסוד האש?

יעקב: על כעס, כבר דיברנו באריכות - הוא הרסני, עוצמתי, נובע מהתנגדות - זה מתאים בדיוק ליסוד האש.

צבי: וגאווה...?

יעקב: לגבי גאווה... אולי הסיבה שהיא נכללת ביסוד האש היא כי בעל גאווה חושב שהוא חשוב ומרומם, זה גורם לו להרגיש "מעל", בדומה לאש שעולה למעלה.

צבי: מצויין! אבל בעומק, בדיוק כמו שיסוד המים הוא יסוד של חיבור, יסוד האש הוא יסוד

רקע: בשבוע שעבר, יעקב וצבי התחילו לדבר על יסוד האש, שהם הגדירו כיסוד שנותן לאדם גם את הכח להתנגד ולהרוס, וגם את הכח להתאמץ...

צבי: נו יעקב, מה נשמע? מוכן להמשיך עם יסוד האש?

יעקב: בטח! יש משהו מסויים שרצית להוסיף למה שאמרנו שבוע שעבר?

צבי: האמת היא שכן. אם אתה זוכר, התחלנו שבוע שעבר לדבר על זה שיסוד האש הוא יותר מסוכן משאר היסודות. ואמרנו שמידת הכעס רק יכולה לבוא לידי שימוש לטוב אם משתמשים בו נטו לשם שמים, ולא שלא לשמה.

יעקב: נכון, אני זוכר. ואז המשכנו ואמרנו שהכעס הוא לא השימוש הבלעדי ביסוד האש - יסוד האש יכול לבא לידי ביטוי גם בדרך הרבה יותר מרוסן, ככח שעוזר לאדם להתגבר מול קשיים כמו עצלות וכדומה. וכשמכוון ככה, יסוד האש מעורר באדם את הכח להשקיע ולהתאמץ. נכון?

צבי: יפה מאוד. אבל יש פן נוסף ליסוד האש שרק התחלנו לדבר עליו, ולא חזרנו אליו בסוף...

יעקב: אתה מתכווין למידת הגאווה, נכון? אני דווקא שאלתי את עצמי מה קרה איתה, ואיך היא משתלבת בכל הדיון שלנו...

צבי: בסדר, אז בוא נתמקד במידת הגאווה עכשיו. כמו שאמרנו שבוע שעבר, יש נקודה דקה כאן. כשר' חיים ויטאל פורש לנו את המידות השליליות של יסוד האש, הוא מחלק אותן לשתי קבוצות עיקריות, כעס וגאווה, שלכל אחת מהן, יש קטגוריות משניות. הקטגוריות המשניות של כעס הן קפידה,

שיחת חברים היכרות ראשונית עם ארבעת היסודות

צבי: בשמחה. רק הזכרתי את זה כי זה היה קשור לנושא, אבל לא לדאוג - נחזור אליו מאוחר יותר. בכל אופן, בוא נגדיר את מידת הענווה. הענווה היא כשאדם מעריך את עצמו לא בשביל מה שהוא בשטחיות, בהשוואה לאחרים, אלא בשביל מה שהוא באמת.

יעקב: ...ההיפך המדוייק של גאווה.

צבי: נכון. לכל אדם יש כוחות אדירים שניתנו לו מאת ד', וכשאדם מגלה את הכוחות האלו ומזדהה איתם, הוא מרגיש התעלות אמיתית וערך עצמי אמיתי מבטוח עצמו. הוא מרגיש שיש לו גוף שהוא עפר מן האדמה, אבל גם מרגיש שבצד השני יש לו נשמה שהיא חלק אלוהי ממעל, שבאופן מאוד מוחשי ומעשי, חוננת אותו בכוחות יקרי-ערך. כשהאדם מבין שכוחות נפשו החיוביים מוטבעים בו, והוא מעריך את יכולת הכוחות האלו לעזור לו להתרומם מעל הרדידות של העולם הזה ולהיות מרומם באמת, זה נותן לו תחושה אמיתית של ערך עצמי.

יעקב: ומה בדיוק היחס בין התחושה האמיתית של ערך עצמי וענווה?

צבי: כשהערך העצמי של האדם נובע מהטוב האמיתי שיש בתוכו, הוא יכול להרגיש מרומם בו בזמן שהוא זוכר שד' הוא זה שנתן לו מתנה זו. הרגשת ההתרוממות לא גורמת לו לשכוח מד'. ובאותה צורה, הוא יכול להמשיך להסתכל על הסביבה בעין חיובית ולהעריך את הטוב שיש בהם גם כן, בלי צורך לחשוש שאולי הם "עולים עליו", כי אין תחרות כאן - לכל אחד יש את ההתעלות שלו בפנים, שניתנה לו מאת ד'.

יעקב: ברור מאוד. בקיצור, ככל שאדם מודע לחוזקות שלו, כך הוא יוכל לעבוד על ענווה בלי להעמיד את ההערכה העצמית שלו בסכנה...

צבי: בדיוק. אז לחזור לאן שהיינו, הסברנו שגאווה וכעס, שניהם מושרשים ביסוד האש, כי שניהם נובעים מהתנגדות. כעס הוא כשאדם מתנגד לסביבה שלו בפועל, וגאווה היא כשאדם מסתכל על עצמו כמתחרה עם הסביבה ומתגאה כשהוא מרגיש שהוא מנצח.

יעקב: בסדר. אז עכשיו אנחנו צריכים להסביר את נקודת ההבדל בין גאווה וכעס...

צבי: נכון, וזה לא כזה מסובך. אם שמת לב, למרות שתי המידות האלו נובעות מתחושה

של התנגדות, כל אחת מתמקדת בביטוי אחר של התנגדות. כעס מתמקד בצד השלילי של התנגדות - הרצון להשמיד את היריב, ואילו גאווה מתמקדת בצד החיובי - ההנאה של הרגשת תחושת ניצחון. זה בעצם הסיבה למה ה"שערי קדושה" מחלק אותן לשתי קבוצות בתוך יסוד האש - כי הן נובעות משני הצדדים הנגדיים של יסוד האש בעצמו.

סיכומים שיחת חברים

גאווה - הרגשת חשיבות שנובעת מהעמדת עצמו נגד אחרים והדגשת החוזקות שיש לו על אחרים

הערכה עצמית נמוכה - הרגשת נחיתות שנובעת מהעמדת עצמו נגד אחרים והדגשת החולשות שלו, או מיסוד העפר (פרטים יבואו...)

ענווה - הערכת עצמו שנובעת מהערכת כוחותיו המולדים שניתנו לו מאת ד'

◆ משל לארבעת היסודות - הצבעים העיקריים. כמו שאפשר ליצור אינספור גוונים מעירוב הצבעים העיקריים, כך אפשר לשלב את ארבעת היסודות באינספור אופנים והרכבים. לכל אדם, מידה, וחפץ בעולם יש את כל ארבעת היסודות, רק בהרכבים שונים שמשפיעים על האופי שלו.

יסוד האש - הביטוי השלילי שלו מתחלק לשתי מידות עיקריות:

כעס - התנגדות לסביבה, לא יכול לבוא לידי שימוש שלא לשמה

גאווה - העמדת עצמו בתחרות עם הסביבה. אם המטרה היא להשפיל

את השני, היא עדיין לא יכולה לבוא לידי שימוש שלא לשמה. אבל אם המטרה היא להפיק הנאה מהרגשת החשיבות, אפשר להשתמש בה שלא לשמה ע"מ להגיע ללשמה.

בהבנה עמוקה יותר, יסוד האש עצמו מתחלק לשניים. מידת הכעס היא העצם של יסוד האש - ההתנגדות עצמה. ומידת הגאווה נובעת מרצון להרגיש את ההנאה של ניצחון. זה דומה יותר לטבע של יסוד המים, השורש של צימאון להנאה.

יעקב: אבל ה"שערי קדושה" אומר שגאווה היא מיסוד האש, לא נכון?

צבי: נכון, אבל זה למה שהקדמתי שאנחנו נכנסים לסוגיה קצת יותר דקה, אז לאט לאט. גאווה היא בהחלט מיסוד האש, כי היא מתחילה מתחושה של תחרות. מי שיש לו את המבט של יסוד המים, להתחבר לסביבה שלו, מלכתחילה לא יגיע לגאווה כלל, כי הוא לא מתמצא בכל הסוגייה של העמדת עצמו נגד הסביבה. להיפך, הוא תמיד עסוק בהשוואת עצמו לאחרים והתחברות איתם. אז כל השורש של גאווה הוא מההתנגדות והתחרות של יסוד האש, כמו שאומר ה"שערי קדושה". זה שלב אחד.

שלב שתיים - אם אדם מסתכל רק מהמבט של יסוד האש בלבד, אז כל המבט שלו על התנגדות הוא רק איך להתנתק מ- ולהתנגד ל- המתנגדים אליו. מאיפה נובע השימוש בהתנגדות כגורם לאדם להנות ולהתגאות? הביטוי הזה נובע מיסוד המים. אז במילים אחרות, זה חלק-משני בתוך יסוד האש שמתלבש בלבוש של יסוד המים.

יעקב: לא הבנתי - בשורה התחתונה, איזה מארבעת היסודות גורם גאווה? זה שילוב של שני יסודות?

בכלל, יש בעיה כאן: אם כל מידה היתה נובעת מאחד מארבעת היסודות, אז הייתי מבין למה יש טעם לנסות ללמוד את ארבעת היסודות כדי להבין את המידות. אבל אם מידת הגאווה יכולה לנבוע משני יסודות בו-זמנית, אז אולי יש מידות שנובעות משלושה או ארבעה יסודות... בקיצור: כל השיטה של ארבעת היסודות זו ברכה לבטלה, כי באמת הכל רק שילוב של הכל...

צבי: אני מבין מאוד מה שאתה אומר, אז אני אנסה להסביר. ברמה שטחית, היה אפשר להבין את ארבעת היסודות כאילו אדם מורכב מארבעה חלקים נפרדים, שכל אחד עומד נפרד לגמרי מהאחרים, ושכל מידה נובעת אך ורק מיסוד אחד של ארבעה יסודות אלו. אבל האמת היא, שהדרך לצייר את ארבעת היסודות היא לדוגמה, איך שאנחנו מציינים את הצבעים העיקריים. התפיסה הרווחת בעולם היא שכל הצבעים בעולם הם באמת גוונים שונים ושילובים שונים של אדום, צהוב, וכחול. אגב, האמת היא שמובא בספרים שהצבעים העיקריים הם אדום, ירוק, כחול, ולבן). שמקבילים לארבעת היסודות, והיום גם המדענים כבר מסתכלים על הצבעים לפי מתכונת זו... בכל אופן, מה שהצבעים העיקריים יהיו או לא יהיו, כולם

שיחת חברים

היכרות ראשונית עם ארבעת היסודות

צבי: כמובן, אבל שוב - אנחנו הולכים צעד צעד. אמנם חשוב שתהיה לנו שאיפה ליעד הגדול, אבל אנחנו גם צריכים להיזהר לא לרוץ מדי מהר ולאבד קשר עם איפה שאנחנו. אז לחזור לעניינינו, העיקר הוא לזכור שנכון שגם גאווה וגם כעס נובעים בעיקר מיסוד האש, אבל עדיין - כעס מבטא את העצם של האש עצמו, ואילו גאווה היא סוג של הרגשה מהנה שנובעת מיסוד האש, אבל האדם שואף אליה בעיקר לשם ההנאה.

יעקב: הבנתי. וזה כל מה שרצית להסביר?

צבי: ...לא. רציתי להגיע לשלב הבא, שמבוסס על השלב הזה.

השלב הבא זה שבגלל שאדם שואף לגאווה בעיקר לטובת עצמו, הכלל של "מתוך שלא לשמה בא לשמה" נכונה במידת מה אפילו לגבי גאווה. כשזה נוגע לכעס, אדם לא יכול להגיד שהוא יכעס שלא לשמה כדי לעזור לו להשיג משהו טוב, כי כעס כזה הוא בעצמו רע והרסני. אבל כשזה מגיע לגאווה, זה תלוי. אם אדם מנסה בפועל להשפיל את חבריו כדי להתגאות, גם זה הצד השלילי של יסוד האש, שלא יכול לבוא לידי שימוש לטוב. אבל אם האדם רק מחפש להרגיש מרום כדי לעשות דברים טובים, והוא עדיין לא מקבל את הרוממות הזאת ממקום פנימי, אז לפעמים מותר להשתמש בהרגשה הלא אמיתית הזאת של התגאות כאבן מעבר להערכה עצמית וצמיחה, שיעזור לו בתור לגלות את החשיבות הפנימית האמיתית שלו.

יעקב: כן, זה מתיישב על הלב... בכל אופן יש לי הרבה על מה לחשוב, אז מה אם נמשיך מכאן שבוע הבא?

צבי: מצויין!

שאתה ממשיך. למשל, אפילו כשזו בדיקת אותה מידה, כמו מידת הכעס עצמה, לא כולם מגיבים באותה צורה כשהם כועסים. יש אנשים שצועקים וצורחים על כל הסובבים אותם, ואילו אחרים משתתקים ונועלים את עצמם בחדר שלהם... כל ההבדלים הדקים

מקורות ומקבילות שיחת חברים

דברי ר' חיים ויטאל - שערי קדושה שער א' פ"ב.

מהות מידות הגאווה, הענווה,

והשפלות - רמב"ם שמונה פרקים פרק ד', שיעור י"ג מסדרת "תיקון כח הגאווה", הכרה עצמית והעצמת הנפש פרק י"ב.

הדרכה לצעירים לא לעבוד על גאווה

- עלי שור ח"ב פרק "גאווה" וועד א'.

הצבעים העיקריים ע"פ חז"ל -

שערי רמח"ל עמוד תיד.

מושג ארבעת היסודות הפרטיים של

יסוד או פרט מסויים - קל"ח פתחי

חכמה לרמח"ל פתח ל"א חלק ג'.

שכל נברא בנוי ממיזוג של כל

היסודות - רמב"ם יסודי התורה פ"ד ה"ב,

זוה"ק שמונת דף מב.

שיש הבדל כלפי "מתוך שלא לשמה

בא לשמה" בין מידת הכעס למידת

הגאווה - ספר "שלום בניך" ענף ג'

באריכות.

[הוספה ממו"ר שליט"א - יש לציין שיש

כעס של ת"ח, שעליו אמרו "ת"ח דרתח

אורייתא קא מרתחא ליה, ואפילו הכי

בעי למילף נפשיה בניחותא". והיינו שזהו

כעס מתוך מידת האמת, ולא אש טבעי,

התנגדות לאדם, אלא התנגדות לאמת.

אולם לא שייך בזה מתוך שלא לשמה.]

האלו מושרשים בהרכב המדויק של ארבעת היסודות באדם. לדוגמה, אדם עם יותר יסוד הרוח נוטה יותר להסתובב, ואדם עם יותר יסוד העפר נוטה יותר להישאר במקום. אז זה יכול לגרום לשינויים בצורה בה הכעס, שעצמו נובע מיסוד האש, מתבטאת למעשה. ייתכן שאדם עם הרבה יסוד הרוח שכועס יעסוק בנקיטת פעולה להתנגד למתנגד אליו, בו בזמן שמישהו עם הרבה עפר רק יתמלא בתרעומת וישתתק בלי להביע את כעסו כלפי חוץ בכלל.

יעקב: וואו! יש כאן הרבה מה ללמוד...

יכולים להבין בקלות שהם לא הצבעים היחידים בעולם. הם אבני היסוד של הצבעים, אבל כולם יודעים שכשמערבבים צבע כחול עם צבע צהוב, יוצא ירוק, ואם מוסיפים קצת אדום, זה מתחיל להיות חום...

יעקב: כמובן. אז איך אתה רוצה להסביר את זה? כלומר, אם יש באמת אינספור צבעים בעולם, מה הטעם בזיהוי שלושה צבעים כצבעים העיקריים?

צבי: כי זה המפתח להבנת כל צבע מסויים. אחרי שזיהית את הצבעים העיקריים, יש לך כלי בו תוכל לתייג ולסווג כל צבע וגוון. למשל, כשתראה שני גוונים של חום, תוכל לזהות שאחד יותר קרוב לאדום, והשני יותר קרוב לירוק...

יעקב: אני שומע. זה הגיוני... אם רק היו לנו אינספור צבעים משניים, אז אף פעם לא היינו יכולים לתת שם לשום צבע... רק בגלל שיש לנו כמה צבעים עיקריים, אז כל צבע נהיה או צבע עיקרי, או צבע משני, או איזה תת-צבע שמופק מאלו... אז אתה רוצה להגיד שזה עובד ככה עם ארבעת היסודות גם כן?

צבי: בדיקת. הרמב"ם כותב בבירור שזה איך שארבעת היסודות של העולם הגשמי עובדים, עם שילובים שונים של ארבעת היסודות. כל דבר מורכב מכמות מסויימת של כל אחד מארבעת היסודות, אבל בתוך כל דבר, אחד מהיסודות הוא הכי דומיננטי. למשל, יש יותר עפר בדברים יותר יבשים, ויש יותר מים בדברים יותר לחים. והספרים מסבירים שזה נכון גם לגבי ההרכב הפנימי של האדם ומידותיו. לכל אדם יש את כל ארבעת היסודות בתוכו, ולכל אחד יש את כל המידות, אבל עדיין, יש אנשים שהאופי שלהם נוטה יותר למידות של יסוד המים, ויש אנשים שנוטים יותר ליסוד העפר, וכו'. וזה נכון גם לגבי כל מידה כשלעצמה: כל מידה נובעת מ- ומשתמשת ב- כל ארבעת היסודות. למעשה, אתה צריך להתחיל בעיקר עם התמקדות בזיהוי הצד הדומיננטי של כל מידה. אחר כך, כשכבר יש לך הבנה בסיסית בכל המידות ומאיפה הן נובעות, אז אתה יכול להמשיך ולעבור לנואנסים הדקים של המידות, ולברר אלו יסודות משניים באים לידי שימוש בכל מידה.

יעקב: ואפשר לעשות את כל זה לכל מידה?

צבי: טכנית, זו חכמה שיכולה להמשיך בכל סוף, שנהיית יותר עמוקה ויותר עמוקה ככל

ארבעת היסודות בלשון רבותינו

[מתבאר בדברי המגיד ממזריטש שיש באדם מידה הנקראת "אין", שבכחה הוא יכול לחבר גם בין היסודות ההפכיים שבו כמו אש ומים, וזה היה עומק נסיון העקידה].

איתא בזוהר על הפסוק וירא והנה איל אחר וגו' אותו איל נברא בע"ש בין השמשות... ויש לפרש ע"פ מ"ש רז"ל בין השמשות לא הכריעו בו חכמים אם כולו מן היום או כולו מן הלילה או חציו מן היום וחציו מן הלילה. פירוש, על דרך משל, יש בכל דבר ד' יסודות **אש רוח מים עפר**. והנה אש ומים הם נגדיים זה לזה, ואיך יכול להיות נכללים זה בזה? רק צריך לדעת שיש דבר המחברם שלא יבטל ויכבה האש ממים או להיפך... והדבר הזה המחברם נקרא "אין"... וכן יש בעבודה אלוקית. יש אהבה ויש יראה, והם נגדיים זה עם זה, כי איך יכול להיות אהבה ויראה כאחת? למשל, יראת האדם מהנחש אין בזו היראה שום אהבה, או כדומה בדבר טוב, אין בו אלא אהבה, אבל אם הוא אהבת הבורא או יראת הבורא יכול להיות שניהם כאחת. ואהבה נקרא יום ויראה נקרא לילה, והדבר המחברם נקרא בין השמשות שלא הכריעו בו חכמים מה הוא, ונקרא אין... והעקידה שאלקים ניסה את אברהם פי' שמדת היראה היה עליו עם מדת אהבה... (תורת המגיד פרשת וירא).

ארבעת היסודות - יסוד האש - תיקון כח השנאה

רוח שברוח שבאש

הקלקול

רוח נחלקת לד' רוחות, וכאשר כל אחד פונה לרוח ומורגש אצל האדם שהכיוון שחבירו פונה איליו הוא גבוה מרוח שהוא עצמו פונה, שזהו אש, נעשה שנאה של רוח שברוח שבאש.

ואופן נוסף, שרוח שלו ורוח של חבירו נפגשים יחד ונעשה התנגשות זו בזו. וזו השנאה מצויה הרבה, שעיקרה שחבירו עשה לו דבר מה לרעה, ולכן שונאהו. ובדקות, כי זהו שליטת חבירו עליו ועי"ז חבירו למעלה והוא למטה, כי השולט נמצא למעלה. והבן שעיקר שנאה זו לא מפני ההתנגשות, אלא מפני השליטה.

שורש הדבר שהשנאה נעשה מהתהפכות, ביאורו הר"ן (דרשות הר"ן הדרוש החמישי) וז"ל: "הטביעו אלו הבנים (יעקב ועשו) בטבעים הפכיים, למען תהיה ביניהם שורש השנאה", עכ"ל.

וכן ביאר בדרך אמונה (לר' אברהם גבאי, מאמר שני, שער שלישי) וז"ל: "אין שנאה כשנאת העם הארץ לתלמיד חכם (כמ"ש בפסחים מט ע"ב, גדולה שנאה ששונאים עמי הארץ לתלמידי חכמים משנאה ששונאים אומות העולם לישראל. ועיין לעיל בפרק אש שבאש שבעפר) שהם הפוכים בכל ומכול", עכ"ל.

וכן ביאר רב אברהם אבולעפיה בספר חיי עולם הבא, וז"ל: "הדברים שיש תכלית שנאה ביניהם, הוא מפני רוב ריחוקם זה מזה, ורוב התהפכותם זה מזה, כמו האש והמים שהם בתכלית השנאה (וזהו שנא מלשון שנים) ואין לך שנים גמורים יותר התהפכותם זה מזה כמו האש והמים", עכ"ל.

וכתב בחשק שלמה (שורשים) וז"ל: "קרוב לומר משם שנאה מלשון שינוי ושנים, שהוא היפוך האחדות, והעדר הסכמה, והוא בעצמו ענין השנאה, שדעות השונאים משונים זו מזו, בלתי שווה בהסכמה ואגודה אחת", עכ"ל.

והשנאה היפוך האהבה, וכלשון רש"י (במדבר, מאמר תפ) וז"ל: "אהבה תולד מן השתוות השנים, האוהב והנאהב, והשתוות מולד מן האהבה".

וביתר חידוד, כתב בויואל משה (מאמר שלש שבועות, אות קעה) וז"ל: "מי שאינו שונא את הרשע תכלית שנאה, אינו יכול לאהוב הצדיק תכלית אהבה, כי הענין מהופך ומתנגדים זה לזה", עכ"ל.

התיקון

מלבד התיקון שנתבאר לעיל (עפר שברוח שבאש) בבחינת כללות הפכים, ישנו תיקון נוסף. והוא, שכל ההפכים אינם הפכים גמורים, אלא כל ההפכים ישנו חלק שהפוך וישנו חלק שדומה, ובשנאת ההפכים, החלק ההפוך גדול יותר או בולט יותר ונגלה בתוקף יותר מן הדומה.

והתיקון, ראשית, להכיר במה הוא הפוך ובמה הוא דומה.

וכאשר נתברר לו במה הוא דומה, אז עליו לפתח ולהרחיב את האהבה במה שדומה לו (אם אין תחרות ביניהם דומה, כמו שנתבאר בפרק מים שברוח שבאש), ועי"ז יעורר את האהבה לחבירו בחלקים הדומים זה לזה, ומכח אהבה זו תעורר אהבה שהולכת וגדלה ואזי יגביר את האהבה על השנאה, כמו שנתבאר לעיל.

בלבני - זינוי הרבים

מדור הכרת המידות מידת ה"אסיפה" בתורה ובדברי חז"ל

תיאור המידה: מידת ה"אסיפה" מוכרת בעולם הגשמי באנשים שהם "אספנים", שאוספים לעצמם אוסף של דברים נדירים, כגון מטבעות עתיקים, בולים, תמונות נדירות, כתבי יד, וכדומה. לצד הקדושה, להבדיל, מצינו מידה זו גם כן אצל "בעלי אסופות", המלקטים, למשל, את כל מה שנמצא בידינו מדברי רבותינו בנוגע לעניין או סוגיה מסויימת מכל רחבי התורה ודברי חכמי כל הדורות, [וכבר האריך במעלת ספרי מלקטים בספר פלא יועץ ערך "אסופה" ע"ש]. וננסה כאן לעמוד על מהות המידה הזו ממבט ארבעת היסודות ומתוך דברי חז"ל הקשורים אל הסוגיה הזו.

מהות המידה ע"פ "ארבעת היסודות": נראה שאפשר לחלק בין שני סוגי אסיפה, השייכים לב' יסודות שונים. יש אוסף שעיקר ענינו אוסף של פריטים, ומעלתו נמדדת בעיקר ע"פ הכמות של הפריטים שהצליח לאסוף. כח זה הוא מיסוד העפר, שהוא ה"כלי" המקבץ בקרבו את כל היסודות האחרים. וזה כדוגמת יוסף הצדיק במצרים, שנאמר עליו "ויצבר יוסף בר כחול הים הרבה מאד עד כי חדל לספר כי אין מספר".

אך, עיקר עניינו של מידת האסיפה אינו לאוסף כמות גדולה של פריטים זהים, אלא לאוסף אוסף בו כל פריט אמור להוסיף פן וכיוון קצת שונה של הכלל, כך שכולם ביחד משלימים זה את זה. למשל, באוסף של מטבעות עתיקים, בדרך כלל אוספים כמה סוגי מטבעות של אותה מדינה מתקופות שונות, או של כמה מדינות מאותה תקופה, או שאוספים כמות של דוגמאות של אותו מטבע כאשר כל אחד מהם הוא עם משקל קצת שונה, וכדו'. הנקודה הזו מגיעה מיסוד הרוח, כי כל שאר היסודות מתנועעים רק לכיוון אחד - אשר רק עולה, ועפר ומים רק יורדים, אבל הרוח נושבת לכל כיוון. ולכן, אחת מהמידות של יסוד הרוח זו לכלול במקום אחד ריבוי של פנים וכיוונים שונים.

מידת האסיפה בתורה ובדברי חז"ל: א. "בעלי אסופות, אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה, הללו מטמאין והללו מטהרין, הללו אוסרין והללו מתירין, הללו פוסלין

והללו מכשירין, שמא יאמר אדם היאך אני למד תורה מעתה, תלמוד לומר כולם נתנו מרועה אחד, אל אחד נתנו, פרנס אחד אמרן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא, דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה. אף אתה עשה אזניך כאפרכסת, וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים, את דברי אוסרין ואת דברי מתירין, את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין" (הגיגה ג:). הרי שמידת בעלי האסופות היא דווקא לשמוע את הצדדים השונים הסותרים זה את זה, ולהכיל את כולם יחד עם ההבנה ש"אלו ואלו דברי אלוקים חיים", וכל אחד משלים את חברו.

ב. על הפסוק המתאר את הגאולה האחרונה (ישעיה נב, יב) "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הלך לפניכם ה' ומאספכם אלקי ישראל", פירש: "לפי שמאספכם אלקי ישראל... כמו ונסע דגל מחנה דן מאסף לכל המחנות. ההולך אחרי המחנה קרוי מאסף לפי שהוא ממתין את הנחלשים ואת הנכשלים, וכן הוא אומר ביהושע והמאסף הולך אחרי הארון." ונראה להבין שמידת שבט דן היתה להוקיר כל יהודי, כולל גם הנחשלים והנכשלים, כי החשיבו ההוספה והפן השונה שכל יחיד ויחיד מוסיף לכלל ישראל, ולכן הם היו ה"מאסף לכל המחנות". וכנראה שזהו גם מה שנאמר כאן על קיבוץ הגלויות בזמן גאולה האחרונה, שכל אחד ילך לפי טבעו וכוחו מבלי חפזון ובהלה, כי הקב"ה יאסוף את כל אחד ואחד בנפרד כדי שיוסיף את חלקו הפרטי לכלל ישראל.

ג. רב חסדא הוה נקיט בידיה תרתי מתנתא דתורא, אמר כל מאן דאתי ואמר לי שמעתתא חדתא משמיה דרב יהיבנא ליה ניהליה. א"ל רבא בר מחסיא הכי אמר רב, הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנאמר לדעת כי אני ה' מקדשכם, יהבה ניהליה. אמר חביבין עלך שמעתתא דרב כולי האי? א"ל אין, א"ל היינו דאמר רב מילתא אלבישייהו יקירא, [פירש: מעיל דמיו יקרים למי שרגיל ללבושו, כלומר לפי שאתה תלמידו של רב ורגיל בשמועותיו אתה מחזר אחריהם]. א"ל אמר רב הכי, בתרייתא עדיפא לי מקמייתא ואי הוה נקיטנא אחריתי יהיבנא לך (שבת י:). לכאורה גם כאן זו אותה נקודה, שכיון שרב חסדא היה מתלמידיו של רב, הוא רצה לקבל את כל ההיקף של תורתו של רב, ולכן

הוא היה מחזר לאסוף לעצמו כל מימרא של רב שהוא יוכל לשמוע.

שימוש הנכון במידת האסיפה: נעמיד כאן שתי נקודות:

א. בנוגע לליקוט ואסיפה כלפי לימוד התורה, צריך איזון בין מידת האסיפה של יסוד הרוח, לכח העיון של יסוד העפר. כח העיון הוא דווקא להישאר במקום אחד ולחדור לעומק, שהוא ההיפך של מידת האסיפה של יסוד הרוח שמחזר על "ארבע כנפות הארץ" לאסוף עוד ועוד חומר. צורת האיזון לכאורה משתנה לפי המצב: לפעמים עדיף קודם לאסוף את החומר ושוב לעיין, כמו "ליגרס איניש והדר ליסבר", אבל לפעמים החומר מדי מפוזר, וצריך קודם לקחת חלק מסויים של החומר ולהיכנס ללמוד אותו בעיון, ורק לאט לאט להוסיף עליו ממקומות אחרים. (עיין עוד בספר "דרכי הלימוד" פרק י', ובספר הכרה עצמית והעצמת הנפש פרק יג.)

ב. באופן יותר כללי, ידועים דברי ר' ישראל סלנטר על המשנה באבות "איזהו חכם הלומד מכל אדם", שכל אדם רואה את מה שהוא מתעסק בו - הסנדלר מבחין בנעליים של כל אדם שהוא רואה, והחכם מבחין בחכמה שבכל דבר. ולענייננו, בכל תחום בחיים שבו האדם רק זורם [מכה יסוד המים], נאמר עליו הכלל ש"כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה". ועל אדם כזה אומר המס"י בהקדמתו ש"ראה פריטיו ולא יכירם, יעבור עליהם ולא ירגיש בהם". אך, מי שמחדיר לתודעה שלו שהוא נכנס ל"מהלך" [מיסוד הרוח] של קניית מטרה מסויימת, זה יעורר בו מידת האסיפה, ולאט לאט יתחיל להיקבץ אצלו נקודות והארות בנושא שהוא פתאום התחיל לשים לב אליהם. למשל, הנכנס ל"מהלך" של קניית הבנה ברורה בסוגיה, פתאום יתחיל להבחין בכל מיני דיוקים או חשבונות שהוא לא שם לב אליהם מקודם. הנכנס ל"מהלך" של חינוך הילדים, פתאום יתחיל לשים לב לתכונותיו של ילדיו וילמד לאט לאט איך להתייחס לכל ילד. וכדאי מאוד לרשום את ההערות האלו ולאסוף אותן באופן קבוע שלא יישכחו ממנו, ו"קובץ על יד ירבה". [קביעת האסיפה הוא מיסוד העפר].

מברר את ארבעת היסודות, אז ארבעת היסודות שלו לא מאוזנים. מכאן נובע עומק האנדרלמוסיה שחלה בנפשו של האדם.

איך דרך אחרת! - זולת מי שעוסק בתורה לשמה במסירות נפש, שיש לו כח שמן השמים מכוונים אותו לאמת גם בלי דעתו. זולת הדרך הזו, איך דרך בלי לברר את שאר הכוחות. כי אם הוא לא יברר את שאר הכוחות, הוא לא יוכל להגיע לשני השלבים שנזכרו: לשלב של תיקון המידה הרעה המדוייקת בחלקיה, ולשלב של איזון שאר כל כוחות נפשו של אדם.

זה נראה לבני אדם בתחילת הדבר - "בשביל מה צריך לדעת את הכל?", "זה מורכב", "זה מצריך זמן", "זה מצריך יגיעת נפש", וכו'. זה נכון! אבל מי שרוצה באמת לתקן את שורש המידה הרעה, כלשון הגר"א הידוע במשלי - שאם הוא לא מתקן את המידות שעדיין לא תיקן, למה לו חיים - והוא רוצה לאזן את נפשו בשאר כל הכוחות כולם, הוא מוכרח שתהיה לו בהירות על כל שאר החלקים בנפש.

[המשך בס"ד בשבוע הבא]

לתקן את המידה רעה, זה מה שהוזכר לעיל. אבל יתר על כן, לאזן בין כל ארבעת היסודות שיש בקומת נפשו של אדם.

עכשיו, זה ברור ופשוט לכל בר דעת: כשאנחנו מגדירים את החלקים האלו של העבודה, מי שאין לו צורתא דשמעתתא, ומי שאין לו לפחות ידיעה בסיסית בכללות פרטיה ודקדוקיה של הדברים, איך הוא יכול לברר את המידה הרעה על חלקיה ולתקנה? איך הוא יכול לאזן את שאר כל הכוחות כולם?

למה רוב בני אדם סובלים בנפש? כמובן, יש בני אדם שהם בעלי גאווה, והם יגידו שהם בכלל לא סובלים... או שזה גאווה, או שזה דמיונות, כל אחד לפי עניינו. אבל כל אחד מאיתנו סובל. השאלה היא, כמה הוא סובל, ואיזה סוג סבל יש לו, זו כל השאלה. אין שאלה אם סובלים או לא סובלים בנפש. יש לכל אחד סבל בגוף, יש לו סבל באשה ובנים, יש לו סבל בפרנסה, ויש לו גם סבל בתוך עצמו משלו. כמה הוא סובל ואיך הוא סובל, משתנה מכל נפש ונפש.

אדם שלא מברר את ארבעת היסודות, אז המידה רעה, בוודאי הוא לא יכול לתקן בצורה מדוייקת. בנוסף לכך, אדם שלא

[בדברי מורינו הרב שהבאנו שבוע שעבר, התבארה סיבה אחת למה יש צורך לקבל ידיעה היקפית של כל חלקי המידות והכוחות לפני שנכנסים לעבודת המידות, והיא כדי שיוכל האדם לדעת בדיוק מהי נקודת המידה הרעה העיקרית שלו שאותה הוא צריך לתקן. עכשיו אנחנו ממשיכים הלאה בדברי מורינו הרב:]

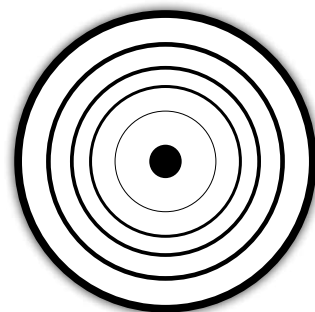
אבל להבין יתר על כן: הכח של המידות שבאדם, זה לא רק ענין של מידות רעות. יש כאן נקודה הרבה יותר עמוקה. האדם מורכב מארבעה יסודות. הארבעה יסודות שבאדם הם הרכבה, הם דברים ממוזגים. כל נפש ונפש נבנית על מיזוג של ארבעה יסודות. יש סוגיה של מידה רעה, זו סוגיא אחת. אבל יש סוגיא נוספת, של איזון היסודות בנפש. אפילו אם זה לא רע, אבל זה לא מאוזן בנפש, זה יוצר נקודות של קלקול. אלו הן שתי עבודות רחבות. כמובן, מידה רעה יוצרת הפרת איזון, אבל לפעמים אפילו מידה טובה יוצרת הפרת איזון, כי היא לא מאוזנת לשאר המידות. יש משל בדברי רבותינו של כסא עם ארבע רגליים, שרגל אחת ארוכה מעבר למידה, אף שלכאורה היא יותר גדולה, אבל גדולתה גופא יוצרת שכל הזמן הכסא מתנדנד ובלתי יציב.

יש כאן שתי נקודות יסודיות - ראשית,

צורת אדם

יום שני יג' אלול תשפ"ד
רח' הרב בלוי 33 ירושלים

20:30

בנושא מצח

את יסוד האש, אבל לפעמים זה באמת רק שמחה של הוללות - שמחה שלא באמת מתאים לבר דעת.

אי לזאת, אם אתה מרגיש שיש לך מקור אמיתי ומתמשך של שמחה בחיים שלך, אתה לא צריך לחשוש מזה שקשה לך להשתתף בביטויים הקיצוניים האלו של שמחה. תבין שהשמחה המתמשכת שלך היא פשוט יותר אמיתי ופחות שטחי ממה שאתה רואה אצל אחרים. וכשה מגיע לזמן של שמחה, כמו יום טוב, אתה יכול לחפש חברים דומים שגם מעוניינים בשמחה יותר פנימית, ואתם יכולים ביחד לארגן מוזיקה יותר שקטה, במקום שתורם יותר לפנימיות, ומסתבר מאוד שהרבה יותר עמוקה לשמחה, ויהיה הרבה יותר קל לך לרקוד.

[אולם, מ"מ כדאי גם לבדוק האם אולי זה נובע מאחד מהיסודות האחרים שמפריעים לשמחה של יסוד האש. זה יכול לנבוע מהרגשת "כבדות" של יסוד העפר, שלכן קשה לך לקפוץ ולרקוד. או זה יכול לנבוע מחוסר "זרימה" של יסוד המים, או מחוסר תנועה כללית של יסוד הרוח.

כמו כן, יתכן שעיקר המפריע הוא באמת סיבה חיצונית, כגון שצורה הפרטית של הריקוד או הרעש של הסביבה אינם מתאימים לאופי נפשך].

בהצלחה!

מתמשכת שנובעת מתחושה של השגה. כשאדם מרגיש שהוא מתקדם בדרכו בחיים, כמו יסוד הרוח, שקובע את מסלול התנועה של חייו של אדם, והוא מרגיש באופן כללי שהוא חותר ומתקדם כל הזמן לקראת המטרות שהוא באמת רוצה להשיג, אז חייו מלווים בשמחה פנימית ותמידית זו.

החלק הרביעי, מיסוד האש, הוא שמחה נלהבת. זה הסוג הקיצוני ביותר של הרגשת השמחה, כשהאדם נכנס עמוק לתוך השמחה ויכול לקפוץ ולרקוד עם כל הכת, ולשכוח מכל דבר אחר. זה כמו יסוד האש שקופץ, משחרר כמות קיצונית של אנרגיה, ומכיל בתוכו את כל מה שהוא בא איתו במגע).

לגבי המצב שלך, הזכרת שאין לך בעיה של חוסר שמחה באופן כללי, ורק שקשה לך להצטרף לריקודים. נראה שההבנה בזה היא שהשמחה שלך מגיעה בעיקר מאחד או שנים או שלושת הסוגים הראשונים של שמחה, ואילו את השמחה הקיצונית יותר של יסוד האש, קשה לך לעורר.

למעשה, יש הרבה סיכויים שזו לא בעיה בכלל. ברוב רובו של המקרים, אנשים שמביעים רמה כזאת של שמחה בחתונה או באירועים אחרים עם ריקודים, לא באמת מרגישים את השמחה הזאת, אלא נותנים לעצמם להיסחף עם המוזיקה הרועמת והגירויים המלאכותיים שסובבים אותם. זה מה שמעורר בקרבם

יש לי בעיה כזאת שמאוד קשה לי להשתתף בריקודים. באופן כללי, נראה לי שאני די שמח, אבל כשה מגיע לחתונה, או אפילו לפעמים כשיש ריקודים בחנוכה או פורים, אני פשוט לא מסוגל. משום מה, אני לא מסוגל להרפות, "לעשות כיף", ולרקוד עם כולם. ואז פתאום אני מתחיל להסתפק אם אני באמת שמח או לא... איך אפשר להבין את המצב הזה ממבט ארבעת היסודות?

תשובה: כדי להטיב להבין את המצב הזה, בוא ננסה לנתח את הסוגייה של שמחה. כשה מגיע למידת השמחה, המידה עצמה יכולה להתחלק לארבע, במקביל לארבעת היסודות.

החלק הראשון, מיסוד העפר, הוא להיות "שמח בחלקו". הטבע של יסוד העפר הוא להישאר במקום, וצד אחד של טבע זה הוא להיות מרוצה ומאושר עם מה שיש לך, ולא תמיד לחפש יותר. זו שמחה רגועה, כמו הטבע הרגוע של יסוד העפר. זה אומר להרגיש מרוצה ושבע-רצון בחלקך ולהפיק הנאה ממה שיש לך.

החלק השני, מיסוד המים, הוא שמחה ששופעת. הטבע של יסוד המים הוא לא להישאר במקום, אלא לגלוש כלפי חוץ, וזה סוג של שמחה כשאדם מרגיש שהוא שופע, שניתן לו יותר ממה שהוא צריך והוא מחפש דרך להביע את שמחתו וטוב ליבו החוצה.

החלק השלישי, מיסוד הרוח, הוא שמחה

בלבביפדיה עבודת ה'

יום שלישי ז' אלול
רח' הרב בלוי 33 ירושלים
20:30

בנושא בן

סיכומים שיחת חברים א'

◆ כל המידות והרצונות שלנו מורכבים מאותם ארבעת היסודות.
◆ האופי הייחודי של כל אחד הוא ביטוי של הרכב מיוחד וייחודי של ארבעת היסודות שלו. ◆ העבודה שלנו: לכוין את היסודות האלו בכיוון הנכון.
◆ לימוד ארבעת היסודות יעזור לי לקשר את חיי היום יום שלי לשאיפה שלי להתקרב אל ד'. ◆ האזנה לקווי נייעס נובעת מיסוד האש ומנסה למלאות את המקום של השאיפה שלי לקשר עם ד'!

סיכומים שיחת חברים ב'

◆ יסוד הרוח - היסוד הכי בסיסי ולא עפר כמו שחשבת.
◆ המצב הטבעי של האדם הוא לנוע ולא לנוח כמו שחשבת. ראיות לכך: אי אפשר לשבת במקום הרבה זמן. נוצר דחף לזוז רק לשם
◆ תנועה ולא כדי להשיג משהו. גם תינוק הנחה כשמנדנדים אותו בלי מטרה כלשהי. ◆ בחירה חופשית מול רצונות מולדים: המסקנה - הבחירה היא איך לכוין את הרצונות האלו. אבל אי אפשר ליצור רצונות חדשים או להיפטר מרצונות שנמצאים, אפשר רק לזכך אותם.

סיכומים שיחת חברים ג'

הרוח הוא המניע מאחורי כל הפעולות, גם אלו שמבטאות את אחד מהיסודות האחרים. **משל:** מנוע של רכב מתניע אותו אבל ההילוכים מכוונים את התנועה. **נמשל:** יסוד הרוח גורם את התנועה הבסיסית ויסוד האש או יסוד המים מכוונים את התנועה בכיוון מסויים. **הנפ"מ למעשה:** ייתכן שפעולה בעייתית מסוימת נובעת מצורך פשוט לתנועה ולא מצורך כ"כ קשור לצורה בה היא מתבטאת. **לדוגמה** - אכילת יתר יכולה לנבוע משיעמום (צורך לתנועה) ולא דווקא מתאוה (רצון להנאה). **הפיתרון** יהיה בהתאם לשורש הבעיה - ניתוב לתנועה חיובית נצרכת. חלוקת 4 היסודות לזוגות של הפכים: **רוח** (הנע) כנגד עפר (הנח) **מים** כנגד אש (הסבר בהמשך) גב. - לא לשכוח: כל התחלות קשות!

סיכומים שיחת חברים ד'

◆ (יסוד הרוח - דחף לתנועה) ◆ יסוד המים - צימאון והשתוקקות לחיבור לאנשים / לעבודת ד' / לחיים בכלל / לדביקות בה'. ◆ החיבור הזה מתבצע באמצעות הנאה ותענוג. הכלל: אין חיבור אמיתי בלי הנאה. ◆ יסוד המים מתבטא במידות האהבה והתאוה. ◆ האהבה - חיבור אמיתי עם מערכת יחסים שלימה כשהנאה היא רק חלק מהתמונה, והיא כלי לחיבור, ולא הנאה לשם הנאה. התאוה - חיפוש אחרי הנאה בלבד, תענוג לשם תענוג.

סיכומים שיחת חברים ה'

כלל בלימוד ארבעת היסודות: להתמקד בחיובי לפני השלילי! (אף שהשלילי פעמים יותר מורגש) האהבה מתבטאת ברובד החיובי וברובד הפנימי. **ברובד החיצוני:** על ידי נתינה-חסד וקבלה-הכרת הטוב הדדית. כשעושים פעולות אלו **במטרה לבטא את האהבה הפנימית**, הן באמת מעוררות אהבה זו שנקראת "**אהבה תלויה בדבר**". **ברובד הפנימי:** ע"י רצון משותף בין שני אנשים נוצרת הרגשה של אחדות שמולידה הרגשת תענוג ואהבה שנקראת "**אהבה שאינה תלויה בדבר**".

סיכומים שיחת חברים ו'

(אהבה - הביטוי החיובי העיקרי של יסוד המים).
האהבה מתחלקת לשלושה: א) **אהבת ישראל** - שמתחלקת שוב שלושה: א) אהבת עצמו ב) אהבת המשפחה וחברים קרובים ג) אהבת כל כלל ישראל ל עובדים מבפנים לבחוף, להעצים את האהבת עצמו (**ביטחון עצמי**) - במודעות ל - והפעלת ה - כוחות החיוביים שלך באחדות והרמוניה, ואז מרחיבים את המעגל וכוללים גם את המשפחה, ואז גם את החברים, ובסוף, גם את כלל ישראל. **ב) אהבת התורה** - כשאני לומד את החלק שלי בתורה ומחובר אליו אני מרגיש שהתורה מבטאת את עצם הרצון שלי להתקרב אל ד'. **ג) אהבת ד'** - כשאני מרגיש את רצוני להתקרב אל ד' מה שאני באמת מרגיש זה רצון ד' שאני אתקרב אליו, והרצון הזה של ד' הוא עצם מה שמושך אותי אליו.

סיכומים שיחת חברים ז'

◆ מי שמפנים את הסוגיות של המידות יוכל לזכור אותם גם בלי יכרון יוצאת דופן. ◆ לומדים את חכמת המידות עם הלב כמו עם השכל. ועיקר החכמה הוא ◆ להכיר את פנימיות המידות ולא חיצוניותן. לומדים קודם בשכל, ואז חוזרים ◆ ומנסים להכיר - איפה אני נמצא בכל זה. ◆ אם לא היו לנו יסודי חכמת המידות מחז"ל, לא יינו יכולים להסתדר לבד. זה משום שתי סיבות:
א. כי מידות הקנאה התאוה והכבוד מוציאות אותנו מעולמינו הפנימי, ואיננו מרגישים את שורשי מידותינו הדקים. **ב.** כי הנגיעות של המידות האלו מונעת לנו מלרצות להכיר את עצמינו באמת. ◆ בלימוד חכמת המידות ע"פ ה"מפה" של חז"ל, אנחנו כבר מבצעים את השלב הראשון בתיקון המידות, בבחירה ללמוד ולהכיר מהו הדרך הפנימי הישר שחז"ל מסרו לנו!

סיכומים שיחת חברים ח'

יסוד האש - כח להתנתק מהסביבה ולהתנגד לה. **בצד שלילי/המסוכן** - לחימה בסביבה והריסת הסביבה. ◆ "מתוך שלא לשמה בא לשמה" - רק אם המטרה היא לשמה וה"שלא לשמה" ◆ שם רק לעודד ולעזור להגיע למטרה של "לשמה". ◆ מידת הכעס של יסוד האש - רק אפשר להשתמש בה לשם שמים. אם זה ◆ לא לשם שמים, צריכים רק כעס חיצוני בלי להתערב רגשית. **בצד החיובי/מרוסן** - **הכח להתאמץ** - להתגבר מול התנגדות

סיכומים שיחת חברים ט'

גאוה - הרגשת חשיבות שנובעת מהעמדת עצמו נגד אחרים והדגשת החוזקות שיש לו על אחרים **הערכה עצמית נמוכה** - הרגשת נחיתות שנובעת מהעמדת עצמו נגד אחרים והדגשת החולשות שלו, או מיסוד העפר (**פרטים יבואו...**) **ענווה** - הערכת עצמו שנובעת מהערכת כוחותיו המולדים שניתנו לו מאת ד' ◆ משל לארבעת היסודות - הצבעים העיקריים. כמו שאפשר ליצור אינספור ◆ גוונים מעירוב הצבעים העיקריים, כך אפשר לשלב את ארבעת היסודות באינספור אופנים והרכבים. לכל אדם, מידה, וחפץ בעולם יש את כל רבעת היסודות, רק בהרכבים שונים שמשפיעים על האופי שלו. **יסוד האש** - הביטוי השלילי שלו מתחלק לשתי מידות עיקריות: **כעס** - התנגדות לסביבה, לא יכול לבוא לידי שימוש שלא לשמה **גאוה** - העמדת עצמו בתחרות עם הסביבה. אם המטרה היא להשפיל את השני, היא עדיין לא יכולה לבוא לידי שימוש שלא לשמה. אבל אם המטרה היא להפיק הנאה מהרגשת החשיבות, אפשר להשתמש בה שלא לשמה ע"מ להגיע ללשמה.

תובנות מעוררות מדי שבוע

